

Rekviem... Rekviem?

A Tisza Szálló

Idézet a Délmagyarország 1986. január 23-i számából, a szerző *Bátyai Jenő*: „A szabályos négyszög alakú szegedi Szechenyi tér keleti oldalának egységes városképet sugárzó szép épületei közül kiemelést érdemel a Tisza Szálló, amely mozgalmas kontúrjával, épületsarkain lévő toronyszerű tetőidomaival kiemelkedik ugyan, mégis jól illeszkedik a törvényesszék, az Aigner Nándor-ház, a Déry-palota és a főposta alkotta házsorba. A szállóépületet a város rekonstrukciójában az egyik legtöbbet foglalkoztatott lengyel származású Jiraszek Nándor és Krausz Lipót vállalkozócég tervezte és építette a már korábban megvásárolt saját telken. Valami csodálatos gyorsasággal haladtak. Az építési engedélyt 1885. március 25-én adta ki a hatóság és már május 3-án (6 hét!) megtartották a tető alá vont épület bokrétaünnepségét. Az épületbe a kor divatja és követelményei szerint mindent beleadtak a cég, hogy majd mindhárom funkciójával (szálló, étterem és kávéház) minél jobb kondíciók szerint bérbeadhassa. Bejárati árkádja szépen rímelt a volt kaszinó (most Juhász Gyula Múvelődési Ház) árkádjával. ...A névadó egyébként nem a Tisza folyó, hanem Tisza Kálmán, aki éppen ekkor ünnepelte miniszterelnökségének tízéves jubileumát.”

A vendégek

Itt szálltak meg a híres gyulai vadászatok főúri résztvevői, grófok és bárók, rendszerint itt szállt meg *Dohnányi Ernő*... Jeles szállóvendég volt *Bródy Sándor* és a szabadtéri játékok sok-sok vendége – idézi fel a Délmagyarországban 1986. július 23-án megjelent cikkében a múltat *Péter László*. „1888-ban itt adták át tisztelettel az Aranytoll irodalmi díjat Pósa Lajosnak, egy év múlva itt búcsúzott nyolc évi szegedi titkársága után a várostól Benedek Elek és Sas Ede jelenlétében. ...'A Tisza Szállóban érkeztem, így iszom a Tisza vizét és sörét' – írta 1906. október 27-én a szülővárosától messzire vetődött Juhász Gyulának Babits Mihály.”

Az újságírók asztalánál – hol van az már? – törzsvendég volt Juhász Gyula. Emléktáblája az egykori bejárat mellett az étterem falán – mint Péter László idézett cikkében megjegyzi – jó helyen van.

Virág vagy Virágh?

Azt a kérdést, hogy g-vel vagy gh-vel kell-e írni a cukrászda nevét, gyakran

hallani. Valószínűleg válaszol e kérdésre az itt következő „történelem”.

Árva Kálmán volt Szeged első cukrásza. Üzletét a mai Virág cukrászda elődjeként, az 1900-as évek elején alapította. Noha jó, szép és választékos árut kínált vendégeinek, igazából nem volt jó üzletember, mert nem tudta huzamosan fenntartani magát. 1919-ben adta el üzletét, s helyette szőlőbirtokot vásárolt. Üzletét a temesvári Virágh testvérek vásárolták meg, olyan adásvételi szerződéssel, melyben kikötés volt, hogy Árva Kálmán nem nyithat üzletet tíz éven belül Szeged város területén.

A Virágh testvérek, azaz Virágh Géza cukrászmester, dr. Virágh Béla jogász és Virágh József kőfaragó a szegedi Árvay-cukrászat megvásárlása előtt Temesvárt működtek „Virágh cukrászda” név alatt üzletükben. (Mint érdekességet említjük, hogy a Virágh fiúk három testvérleányt, a Gumilár lányokat vettek feleségül.)

Képviseletük magukat Szegedről az 1928-as párizsi világiállítás élelmiszeripari termékbemutatóján, ahol a céget aranyéremmel tüntették ki.

A mai városi ember számára valószínűleg furesának tűnhet, de tény, hogy régebben a Virág cukrászda berendezéséből a polgármester fogadásokra, reprezentáláshoz kölcsönkéregetett berendezési tárgyakat. (A rendelkezésünkre álló forrásokból nem derül ki egyértelműen, hogy ilyesmi mikor fordult elő utoljára...)

Egy recept a Virághból

Minden olvasónknak, aki ellenállhatatlan vágyat érez arra, hogy a szegedi Virág cukrászda egy régi, különleges receptjét kipróbálja, ajánljuk szíves figyelmébe a következőket:

A gyűrűtorta hozzávalói: tojássárgája 36 darab, egész tojás 8 darab, krémpor 0,22 kg, sima liszt 0,22 kg, kristálycukor 0,40 kg, vaj 0,12 kg, vajkrém 1,65 kg, holland kakakópor 0,15 kg, tunkmassza 0,06 kg.

A gyűrűtortát a következőképpen kell elkészíteni: A tojás sárgáját, az egész tojásokat a cukorral 60 Celsius-fokra melegítjük állandó keverés közben, majd habústbe téve addig veretjük, amíg lehűl, és dús tartású lesz. Közben a normál tortakarikát a papírral úgy illesztjük, hogy a papírt a nagy karika külsejére felhajtjuk és a kis karikát a nagy közepére illesztjük. A felvert masszát tálba szedjük, az elkevert krémporot és lisztet fakanállal bekeverjük és az előzőleg megolvasztott vaját becsurgatjuk. A nagy és a kis karika által képzett gyűrűrészt kitöltjük a masszával és sütjük.

A vajkrémet megkeverjük a holland kakaóval, és a kettőbe felvágott massa közé rőtjük, oldalát és belső felét behúzzuk a krémmel. Vastag csillagesővel a külső peremét tufnispicceléssel díszítjük, és fargott tunkmasszával sima felületét beszórjuk, végül átfagyás után felvágva vaxoljuk. Ugye, érthető?

Amikor a Virág Bécsbe költözött

A Virágról nekem nem a gyerekkori gesztenyepürék, fagyaltok és csokitorták jutnak az eszembe – sajnos, nem is vihettek el oda olyan gyakran a szüleim –, hanem az a három nap, amikor a Klauzál teret lezárták a rendőrök, az áramszolgáltatók épületét hatalmas méretű, piros színű, fehér körben horogkeresztes zászlóval takarták be, a téren pedig fölvonultak a filmesek, és a kézihangosító parancsszavára a statisztéria megkezdte szereplését.

A Klauzál tér a fasiszták által megszállt Bécsbe változott, a Virág megmaradt cukrászdanak, odabenn pedig Georgi Dimitrov várta, hogy a fölheccelt tömeg rátörje a kirakatot. Jól emlékszem V. I. kollégámra (akkor még egyetemi hallgatóként vállalt epizód szerepet), igen fess volt a Hitlerjüngend egyenruhájában, az elsők között rontott rá szegény, mélybarna tekintetű Dimitrovra. Én magam csak szemlélődő bécsi polgárt alakítottam, szürke öltönyben és puha kalapban figyeltem, merre tart a világ.

Nem találhattak elég magyar honvédet a környező laktanyákban, mert a német hadsereg döntő részét az akkor még „ideiglenesen hazánkban állomásozó,” baráti, sőt testvéri hadsereg katonái adták. Némelyikük elég bizarr módon festett közép-ázsiai, kreolbőrű fizimiskájával, ferdére vágott szemével, usankához szokott fején a német csáköval. A legérdekesebb azonban az volt, amikor dél körül megérkeztek a cirillbetűs, zöld teherautók, és elkezdtek csajkába mérni az ebédet. Erre az időre az alfasisztáknak be kellett hajtaniuk a bal karjukra húzott horogkeresztes szalagot – a politikai tiszt szerint nem fért össze a hitleri jelvény és a húsos káposzta.

Napi négyszázat fizettek, '83-ban ez nem is volt olyan rossz napidíj – különösen, ha beszámítjuk, hogy két bécsi polgártársammal már a második napon kiszöktünk az egyik átjáróházon át, és amúgy sétatálcásan elsétáltunk a moziba (ha jól emlékszem, a Majmok bolygója ment).

„Kiváló csapatmunka volt”

Orvosok az ikerterhességről

Miután a legfontosabbról már tud ország-világ: megszülettek a négyes ikrek, és egészségesek, essék szó az ikerterhesség egészségügyi háttéréről is, arról, mi minden előzte meg ezt az orvosi sikert.

Dr. Herczeg János, a SZOTE Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájának docense nem csak a műtét végrehajtója volt, ő kezelte Szegeden a makói kismamát. Operáció közben és utána beszélgettem vele.

Az ikerterhesség veszélyeiről szólva elmondta: mivel nem természetes állapot ez az emberről, a gondozás fokozott óvatosságot és nagy szakértelmet kíván az orvosoktól. Számos szövődmenytől, fejlődési rendellenességtől, a terhesség alatti mérgezésről és a koraszüléstől is kell tartani ilyenkor. A makói kórház főorvosát, dr. Altmayer Pált dicséri, hogy amint a terhesség 16. hetében észrevette, a méhnyakra túl nagy nyomás nehezedik, azonnal záróműtétet végzett, megelőzendő a koraszülést. A makói orvosok józan belátásának köszönhetően november 5-től a jobban felszerelt szegedi klinikára került a kismama.

Itt időben megkezdtek a koraszülötteket fenyegető magzati tüdőkárosodás megelőzését. Olyan hormonkészítményeket kapott a fiatalasszony, amelyek elősegítik a tüdőéréshez szükséges nélkülözhetetlen anyagok képződését. Ennek a kezelésnek azonban veszélyei is vannak: rendkívül fontos a helyes adagolás. Herczeg doktor úgy döntött: a szülés kitűzött időpontja előtt egy héttel adja be az utolsó injekciót.

Felelősségteljes elhatározás, hogy mikorra tervezzék a szülést. Az ikerterhességeknél rendkívül fontos a szülés optimális idejének a meghatározása. Egyszer csak ugyanis lelassul a babák fejlődése és mérgezési tünetek lépnek föl a mamán. Ha viszont túlságosan lerövidítik a terhesség idejét, az újszülöttek küszködnek majd légzési zavarokkal. Hogy Herczeg tanár úr és Kovács professzor döntése helyes volt, azt éppen a gyermekklinikáról kapott jó hírek igazolják.

Számos rizikó fenyegeti a többes ikreket császármetszéssel világra hozó édesanyját is. Szakmai körökben köztudott, hogy a világon évente 500 ezer asszony hal meg terhesség és szülés következtében. Noha Magyarországon nincs még forgalomban, a szegedi klinikán beszereztek olyan prosztaglandinkészítményt, amely méhösszehúzó hatása révén véd a vérzés ellen. A műtét végén 2 ampullányi, 30 dollár értékű injekciót kapott a mama, egyenesen a méhfalba, ennek köszönhető, hogy most arról tájékoztathatjuk olvasóinkat: ő is jól érzi magát.

Megkérdeztem a szülészeti és nőgyógyászati klinika igazgatóját, dr. Kovács László professzort, kurióznak tartja-e, hogy intézetében négyes ikrek látták meg a napvilágot.

Megtudtam: a világstatisztika szerint általában 90 terhességből 1 ikerterhesség, 10 ezerből egy hármás, és 500 ezerből egy négyes ikerterhesség. Ezek az adatok előzőleg hormonnal nem kezelt anyákra vonatkoznak. Ez egyébként a szegedi klinika első sikeres 4-es ikerterhessége és születe.

S hogy Ambrusék öröme a korábbi kezeléseket következménye-e, nem lehet tudni pontosan. Az édesanya valóban kapott enyhe, a peteérés kiváltását elősegítő kezelést, bár nem gonadotrop-hormont, amely bizonyítottan gyakoribbá teszi az ikerterhességeket. Létezik ugyan olyan technika, amellyel le lehet állítani 1-2 magzat fejlődését a többi javára, ám ebben az esetben erre nem volt szükség, szóba se került.

Kovács László professzor hangsúlyozta: Herczeg tanár úr érdemei mellett a siker csapatmunka eredménye. Az, hogy az édesanya és az ikrek egészségesek, a helyes makói és szegedi döntések, a korrekt együttműködés gyümölcse.

CHIKÁN ÁGNES

A tanárokat is be kell vonni A drogambulancia megelőzésre készül

Egyre több hír borzolja a kedélyeket arról, hogy Magyarországra is betört a kábítószerkereskedelelem, s a „piac” kialakításáért az iskolák környékén megkezdődött az úgynevezett „bevetés”. A szakemberek figyelme az utóbbi napokban különösen ráirányult e jelenségre, amely alól Szeged sem kivétel.

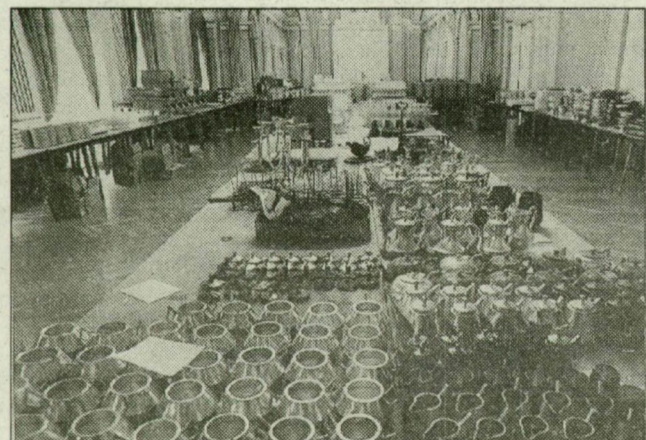
A városházán megtudtuk, hogy az önkormányzat megelőző intézkedésekre készül. Az egészségügyi iroda a közművelődési és közoktatási irodával közösen a napokban levelet juttat el a város iskoláiba – felhívást a pedagógusokhoz, akiknek alkalomadtán szerepe lehet a fiatalok kábítószerfogyasztás megelőzésében. Dr. Oláh Julianna főorvosnő, az egészségügyi iroda vezetője elmondta, hogy az iroda keretében működő drogambulancia munkatársai eddig is folyamatosan foglalkoztak a prevencióval, de ezt a tevékenységet most szélesíteni kell. A drogambulancia vállalta, hogy – Szegeden új kezdeményezésként – a jövőben

e tárgykörben tájékoztató előadásokat tart az érdeklődő pedagógusoknak, akik az itt szerzett ismereteket felhasználhatják az iskolai megelőzésben.

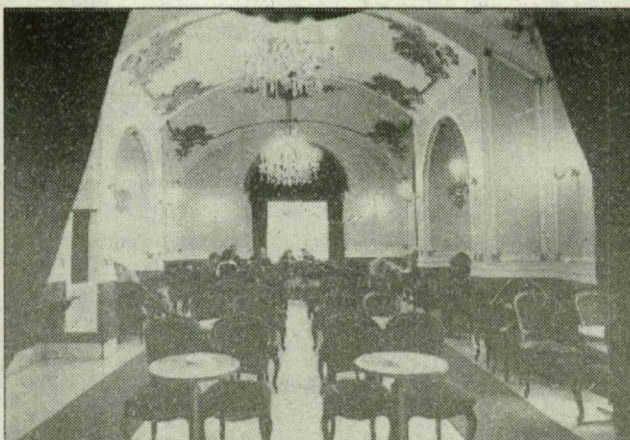
A főorvosnő véleménye szerint a pedagógusi segítség nem olyan formán válnék igazán hatékonyá, ha az iskolákban elborzató tényekkel teli előadásokra hívnák össze a diákokat. Sokkal többet segít, ha a tanárok a saját tárgyak tanításába szövik mondandójukat; akár egy matematika óra is hasznos lehet a megelőzésben. Távollabra tekintve dr. Oláh Julianna azt is megemlítette, hogy már a tanárjelölteket, még az egyetemen felkészíteni e tárgyból.

Mindehhez persze pénz kell, s nem csak helyi szinten. A város önkormányzatának egészségügyi bizottsága mindenesetre napirendjére tűzte a kábítószerfogyasztás elleni preventív intézkedések támogatását.

S. P. S.

LELTÁR A TISZÁBAN

CSÖNDES DÉLELŐTT A VIRÁGBAN

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ